

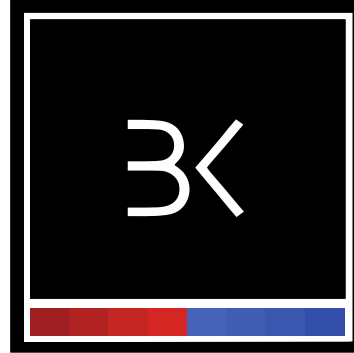
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

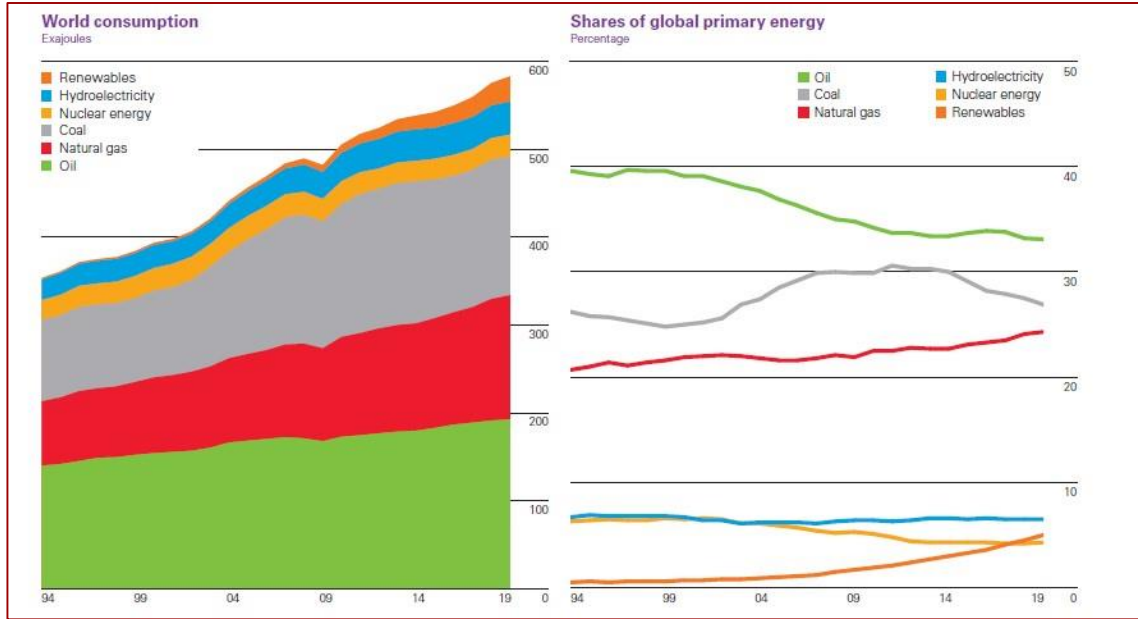
28 Ağustos / 2020

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Yunanistan'ın Koruyucu Havarileri*

- ❑ Son haftalarda bültenlerimizde ağırlıklı olarak dış politika gelişmelerini değerlendirmekteyiz.
- ❑ Her ne kadar bu bültenlere Corona Ekonomi Bülteni demiş olsak da esasında halen pandemik sürecin bir parçası olan yeni normal ekonomi düzleminde oluşumuz ve dış politikanın da ekonominin ayrılmaz bir parçası olması bu konuları işlememize neden teşkil eder. Bu bağlamda Yunanistan ve AB ile ilişkilerimize değinmeden önce dünyadaki enerji verilerine değinmek gerekir:

*Havari: Hıristiyanlıkta, Hazreti İsa'nın, İncil'i, inancını ve öğütlerini yaymakla görevlendirdiği on iki yardımcısından her birine verilen ad.

Yunanistan'ın Koruyucu Havarileri*

- ❑ Avrupa'da yenilenebilir enerji kullanımındaki artışa rağmen doğal gaz, birçok AB üyesi ülkede en fazla tüketilen enerji kaynakları arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Türkiye'yi de dâhil edebileceğimiz Almanya, Fransa, İtalya ve İspanya gibi büyük ekonomilere sahip ülkeler, daha fazla yenilenebilir enerji kullanımına yönelmelerine rağmen, petrol ve kömüre göre daha temiz bir enerji kaynağı olan doğal gazı kullanmaya devam etmektedir.
- ❑ Doğu Akdeniz havzası esasında AB birliğinin ekonomi politik açısından en erişebilir olduğu bölgedir.
- ❑ AB'nin deniz sınırları düşünüldüğünde ise bu bağlamda en etkin rolü üstlenmiş olan ülkenin şüphesiz Yunanistan olduğunu söyleyebiliriz. Ülke hem Doğu Akdeniz'deki Kıbrıs Rum Kesimi hem de Türk kıta sahanlığı içerisinde olması gereken (92k km2 alan) ve Yunanistan'a 1947'de Paris anlaşması ile verilen adalar nedeni ile aktif pozisyonundadır.
- ❑ Bilindiği üzere Yunanistan'ın Mısır ile yapmış olduğu münhasır ekonomik bölge anlaşması bugün Yunan parlamentosundan geçmiştir.
- ❑ Ancak aralarında deniz sınırı olmamasına karşın yapılan bu anlaşmanın perde arkasında farklı bir algoritma bulunmaktadır.

*Havari: Hıristiyanlıkta, Hazreti İsa'nın, İncil'i, inancını ve öğütlerini yaymakla görevlendirdiği on iki yardımcısından her birine verilen ad.

Yunanistan'ın Koruyucu Havarileri*

- ❑ Bilindiği üzere bu hafta Alman dış işleri bakanı Maas Atina ve Ankara'a giderek ikili görüşmeler yaptı.
- ❑ Bugün gelinen noktada ise Alman başkanı Merkel'in Doğu Akdeniz ile ilgili olarak AB ülkelerini Yunanistan'dan yana tavır almaya çağırdığını gördük.
- ❑ Bu açıklamanın ardında hiç kuşkusuz Almanya ve Fransa'nın AB adına yapmış oldukları görüşmelerde ele aldıkları ortak çıkarları da söz konusu idi:
- ❑ Zira Doğu Akdeniz meselesinde Merkel'in Macron ile farklı tutum benimsermiş gibi görünmelerinin ardında
- ❑ Merkel'in "Macron ile doğamız ve karakterimiz farklı. Yaratan bizi farklı yaratmış. Olaylara verdiğimiz tepkiler de bu farklı karakterler nedeniyle farklı. Ama aynı hedefleri izliyoruz" karşılığını vermesi hem AB hem de enerji savaşları açısından taraflarını Yunanistan'dan yana koyacaklarını ifade ediyordu.
- ❑ Mısır'a gelince binlerce yıllık uygarlık olmasına karşın yakın tarihte Osmanlı ve 1922'e kadar İngiliz yönetiminde olan ülkenin Yunanistan ile böyle bir anlaşma imzalamasının arkasında Libya ile olan askeri gerilimi ve Türkiye'nin bu noktada stratejik müdahalesi var.
- ❑ Mısır'ın çok övülen ünlü donanmasının ardında ise kuşkusuz Doğu Akdeniz geriliminde sessiz kalan İngiltere'nin gemi ve mühimmatları var. 😊

Türkiye-AB Enerji İş Birlikleri

- ❑ 14 Haziran 2012 tarihinde Stuttgart'ta AB Komisyonu üyelerinin ve Türkiye'den AB Bakanı ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın katılımı ile gerçekleşen toplantıda, pozitif gündem çerçevesinde AB ile Türkiye arasında Güçlendirilmiş Enerji İşbirliği'nin oluşturulması kararlaştırılmıştır.
- ❑ Toplantıda enerjinin Türkiye ve AB açısından kilit bir öneme sahip olduğuna değinilmiş ve Türkiye'nin enerji merkezi ve enerji köprüsü olarak ilerleme sağlamasının AB ve Türkiye'nin yararına olacağı belirtilmiştir. Ayrıca Türkiye ve AB arasında kapsamlı bir pazar entegrasyonunun sağlanmasının önemi de vurgulanmıştır (Avrupa Komisyonu, 2012).
- ❑ Rusya'ya olan doğal gaz ithalat bağımlılığı ve bu bağımlılığı alternatif tedarikçi ülkelere erişim sağlayarak azaltma hedefi nedeni ile oluşturulan bir enerji iş birliğidir.
- ❑ Hazar Bölgesi, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz'deki doğal gaz kaynaklarının AB enerji pazarını çeşitlendirecek en önemli alternatifler arasında yer alması ve bu kaynaklara erişim açısından en uygun güzergâhın coğrafi konumu sayesinde Türkiye olması AB'nin Türkiye'ye bağımlılığını arttırmaktadır.

Türkiye-Avrupa Ticareti

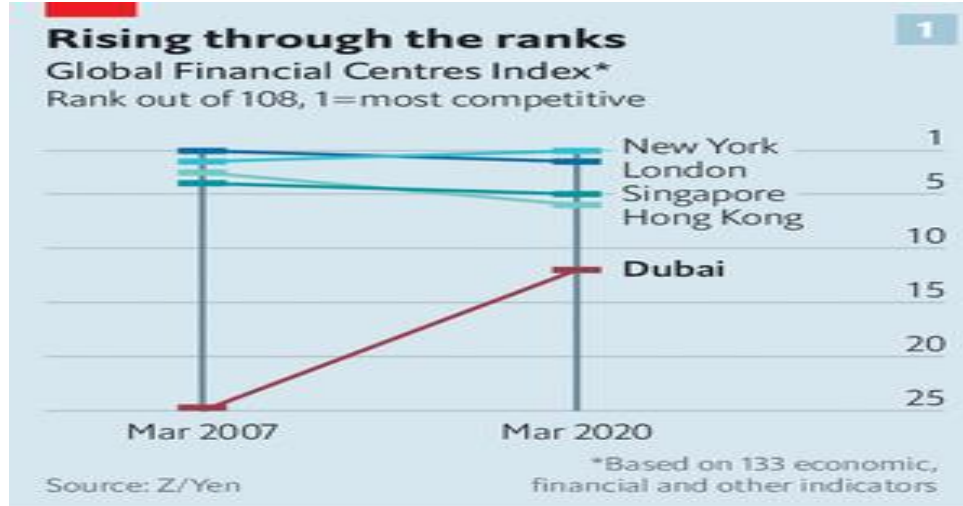
- ❑ Türkiye'nin Avrupa ülkelerinden en güçlü ekonomiye sahip olan Almanya ile organik bir ilişkisi mevcuttur.
- ❑ Resmi olmayan kaynaklara göre, Almanya'da yaşayan, çifte vatandaş olanlarla birlikte Türklerin sayısının yaklaşık 3 milyon olduğu tahmin ediliyor.
- ❑ Bugün TİM'in manidar bir şekilde yayınladığı tweet'de de belirttiği üzere Almanya'ya en çok ihracat gerçekleştirdiğimiz ilk 3 sektör;
 - 4.3 milyar \$ ile Otomotiv Endüstrisi,
 - 4.1 milyar \$ ile Hazır giyim ve Konfeksiyon,
 - 1.3 milyar \$ ile Elektrik Elektronik
- ❑ Brexit ile AB'den ayrılan İngiltere ile bir serbest ticaret anlaşması imzalamamız söz konusu ve özellikle tekstilde katma değerli bir ihracat gerçekleştirdiğimiz söylenebilir.

Gerek enerjinin dağıtım kanalları ve güvenliği gerekse de çok sayıda göçmenimiz ve ticari ilişkilerimiz ile Avrupa ile ciddi bir ekonomik paydaşlığımız söz konusu ve Doğu Akdeniz'deki gerilimin bir şekilde diplomasi ile çözüleceği ve tavrımızı net olarak ortaya koyma cesaretimizin de olduğu 30 Ağustos'a yaklaştığımız şu günlerde aşıkardır.

Birleşik Arap Emirlikleri ve Küresel Finans

- ❑ ABD Başkanı Donald Trump, 13 Ağustos'ta İsrail ile BAE'nin "ilişkilerini tamamen normalleştirmek" için anlaşmaya vardıklarını duyurmuştu.
- ❑ BAE, 1979'da Mısır'ın, 1994'te de Ürdün'ün ardından İsrail ile normalleşme anlaşmasını imzalayan üçüncü Arap ülkesi oldu.
- ❑ İsrail'in ulusal hava yolu şirketi El Al, Tel Aviv ile Abu Dabi arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi anlaşmasının ardından Birleşik Arap Emirlikleri'ne ilk ticari uçuşunu Pazartesi gerçekleştirecek.
- ❑ Dubai bilindiği üzere BAE'nin önemli hub'larından ancak The Economist dergisi Dubai ile ilgili enteresan bir haber yapmış;
- ❑ Küresel finansal merkezleri endeksine göre 2007'de Dubai 36.sıradaki Tel Aviv'den sonra 39. sırada yer almakta iken 2020'e gelindiğinde ilk 10'a oynadığı görülmekte.

The Economist

Birleşik Arap Emirlikleri ve Küresel Finans

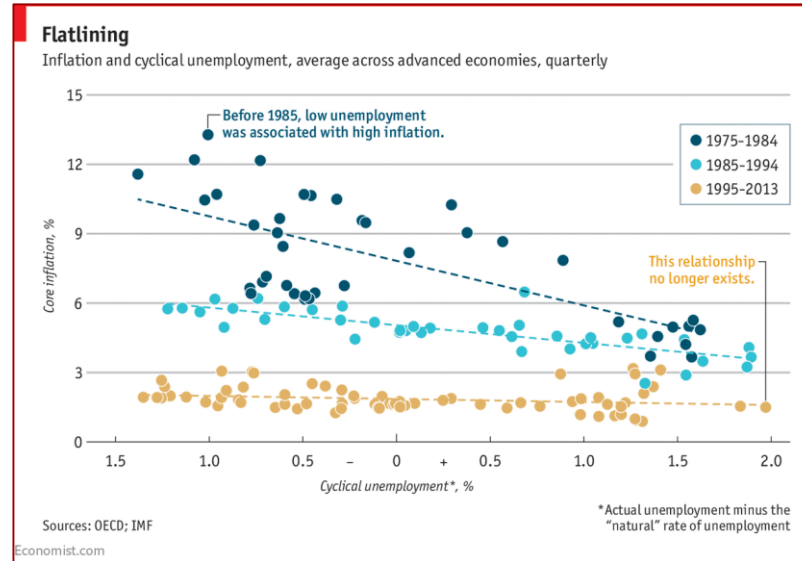
- ❑ Ancak The Economist bu durumu olumlu gibi gözüktürse de aslında, Basel'in anti terör gibi anti kara para aklama endeksine göre BAE'nin çok ciddi bir kırılmalık gösterdiği yönünde yine ilginç bir grafikte gözler önüne sermiş.
- ❑ Elbette bu durum Arap Emirlikleri bakanı tarafından kabul görmemiş.
- ❑ Grafikte görülen Anti para aklama endeksi; kara para aklama ve terörün finansmanında kullanılan 16 göstereye göre hesaplanıyor.

The Economist

ABD Para Politikası Ekonomi Teoriden Uzaklaşıyor

- ❑ Fed Başkanı Jerome Powell Jackson Hole sempozyumunda yaptığı konuşmada Fed'in para politikasına yönelik yeni yaklaşımını açıkladı.
- ❑ Powell, "Maksimum istihdam seviyesi geniş tabanlı ve kapsayıcı bir hedef olacak" ve aynı zamanda "Fed'in ortalama yüzde 2 enflasyon hedefleyeceğini" söyledi.
- ❑ Bu söylem esasında yıllardır ekonomi teorisinde tartışılan meşhur Phillips eğrisine atıfta bulunur ki ülkemizde yıllardır hem işsizlik hem de enflasyon ile mücadele verilmiş ve bu teorinin yani işsizlik ve enflasyonun ters oranlı olmasının ekonomimize uygun olmadığı tartışılmıştı.
- ❑ Kapitalist ekonomi teorilerinin çoğu günümüz ekonomilerine tam uyumlu olmamakla aslında yeni ekonominin farklı dinamiklere sahip olduğunu göstermektedir.

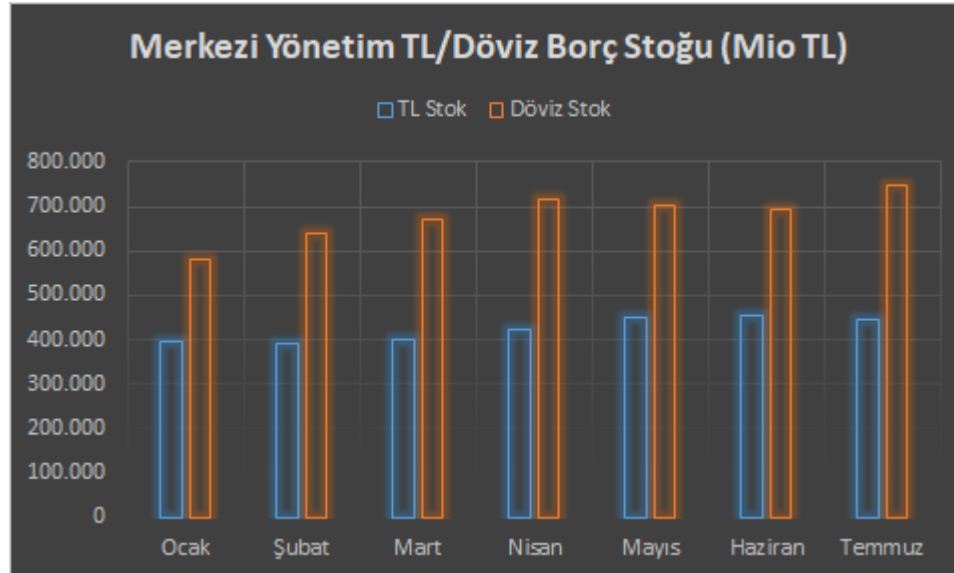
Sıkı Para Politikası ve Reel Faiz

- ❑ Bu hafta TCMB'nin sıkı para politikası ile ilgili çeşitli hamlelerine şahit olduk.
- ❑ Politika faiz oranı sabit bırakıldığı halde çeşitli repo ve swap ihaleleri ile tedbiri elden bırakmayan M.B. nin bu manevraları politika faizi ile gecelik referans faiz arasındaki makasın açılmasına neden oldu.
- ❑ Hafta başı bir ara çift hanelere çıkan gecelik referans faiz bugün itibari ile 9,77 ancak Merkez Bankası, bugün geleneksel yöntemle düzenlediği 25 Eylül vadeli repo ihalesi ile piyasaya 10 milyar lira verdi. İhalede faiz oranı yüzde 10,73 oldu.
- ❑ Bu durum piyasada fonlama maliyetinin yükselmesine neden olduğu gibi bankaların reel sektörü fonlamasına zorlaştırıcı etki yaratıyor.

İç Borcun Kompozisyonu

- ❑ Döviz cinsi iç borcun toplam iç borca oranı Temmuz'da yüzde 21'e yükseldi.
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerinden yapılan hesaplama göre temmuz ayı itibariyle döviz cinsi iç borcun toplam iç borca oranı yüzde 21'e yükseldi. 2018'in kasım ayında bu oran sadece yüzde 0,2 seviyesindeydi.
- ❑ Tutar olarak bakıldığında ise 2018 sonunda 247 milyon dolar olan döviz cinsi iç borç tutarı, temmuz itibariyle yaklaşık 32 milyar dolara çıktı.

Ekonomik Güven Endeksi, Ağustos 2020

- Ekonomik güven endeksi Temmuz ayında 82,2 iken, Ağustos ayında %4,4 oranında artarak 85,9 değerine yükseldi. Ekonomik güven endeksindeki artış, reel kesim (imalat sanayi), hizmet ve perakende ticaret sektörü güven endekslerindeki artışlardan kaynaklandı.

Ekonomik güven endeksi, sektörel endeksler ve değişim oranları, Ağustos 2020

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Temmuz	Ağustos	Temmuz	Ağustos
Ekonomik güven endeksi	82,2	85,9	11,8	4,4
Tüketici güven endeksi	60,9	59,6	-2,7	-2,2
Reel kesim güven endeksi	99,4	105,2	10,7	5,8
Hizmet sektörü güven endeksi	66,7	70,5	20,2	5,7
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	94,6	94,9	9,6	0,2
İnşaat sektörü güven endeksi	87,0	85,0	11,6	-2,3

Endeks değerleri mevsim etkilerinden arındırılmış değerlerdir.

TCMB Rezervler & Altın & Borsa

- ❑ TCMB tarafından, Temmuz 2020 dönemine ilişkin "Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi Gelişmeleri" verileri yayımlandı.
- ❑ Buna göre, resmi rezerv varlıkları Temmuz'da bir önceki aya kıyasla yüzde 4,5 artışla 90,3 milyar dolar oldu.
- ❑ Aynı dönemde döviz varlıkları yüzde 1,4 gerileyerek 45,1 milyar dolara inerken, altın cinsinden rezerv varlıklar yüzde 11,5 yükselişle 43,6 milyar dolara çıktı.
- ❑ Altın, son 10 yılın en yüksek seviyelerine çıkmışken haftayı 1969 ile kapattı; yabancı yatırımcılar altındaki artışların teknoloji hisselerinden daha büyük bir balon olduğunu ifade etti.
- ❑ Borsa İstanbul'da işlem gören hisse senetleri haftalık bazda ortalama yüzde 0,84, dolar/TL yüzde 0,07, değer kaybetti.

Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri, 2019

- Geçici sonuçlara göre 2019 yılında faal olan girişimlerin %43,9'u hizmet sektöründe, %36,2'si ise ticaret sektöründe yer aldı.
- İstihdamda ise hizmet sektörü toplam istihdamın %38,9'unu oluştururken sanayi sektörünün istihdam payı %28,1 oldu.
- Bu sene sektörler arasındaki rekabet sıralamasının pandemi etkisi ile ticaret ve imalat yönünde olacağını tahmin ediyoruz.
- Bu çıkarsamaya tüm dünyada pandemiden en çok etkilenen sektörün hizmet olması nedeni ile vardık.

